

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**PELAKSANAAN PROGRAM DAKWAH
DI SEKOLAH AGAMA BANTUAN
KERAJAAN (SABK) DI NEGERI
JOHOR DARUL TA'ZIM**

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

ARBAENAH BINTI MASUD

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2023

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**PELAKSANAAN PROGRAM DAKWAH DI SEKOLAH AGAMA BANTUAN
KERAJAAN (SABK) DI NEGERI JOHOR DARUL TA'ZIM**

ARBAENAH BINTI MASUD

**TESIS DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK MEMPEROLEHI
IJAZAH DOKTOR FALSAFAH**

**FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2023

UPSIMPS-3/BO 32
Pind : 00 mla: 1/1UNIVERSITI
PENDIDIKAN
SULTAN IDRIS
اوتروسيبي للتدريس سلطان ايدريس
SULTAN IDRIS EDUCATION UNIVERSITYSila tanda (✓)
Kertas Projek
Sarjana Penyelidikan
Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus
Doktor Falsafah**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH**
PERAKUAN KEASLIAN PENULISANPerakuan ini telah dibuat pada¹².....(hari bulan) September (bulan) 20..²³....**i. Perakuan pelajar :**Saya, Arbaenah Binti Masud, P20171001005, Fakulti Sains Kemanusiaan (SILA NYATAKAN NAMA PELAJAR, NO. MATRIK DAN FAKULTI) dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk Pelaksanaan Program Dakwah di Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) di Negeri Johor Darul Ta'zim

adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya

Tandatangan pelajar

ii. Perakuan Penyelia:Saya, Dr. Abd Hadi bin Borham (NAMA PENYELIA) dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk Pelaksanaan Program Dakwah di Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) di Negeri Johor Darul Ta'zim

(TAJUK) dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah Doktor Falsafah

(SILA NYATAKAN NAMA IJAZAH).

Tarikh

Tandatangan Penyelia

DR. ABD HADI BORHAM
Pensyarah Kanan
Jabatan Pengajian Islam
Fakulti Sains Kemanusiaan
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title: Pelaksanaan Program Dakwah di Sekolah Agama Bantuan Kerajaan
(SABK) di Negeri Johor Darul Ta'zim

No. Matrik /Matric's No.: P20171001005

Saya / I / : Arbaenah Binti Masud
(Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-
acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / Please tick (✓) for category below:-

SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / Contains confidential information under the Official Secret Act 1972

TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / Contains restricted information as specified by the organization where research was done.

TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

(Tandatangan Pelajar/ Signature)

(Tandatangan Penyelia / Signature of Supervisor)
& (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

Tarikh: _____

DR. ABD HADI BORHAM
Pensyarah Kanan
Jabatan Pengajian Islam
Fakulti Sains Kemajuan
Universiti Pendidikan Sultan Idris

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini SULIT @ TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali-sekala dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai SULIT dan TERHAD.

Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

بِسْمِ

Dengan nama Allah Yang Maha Pengasih lagi Maha Penyayang, dengan izinNya tesis ini berjaya disiapkan. Rasa syukur setinggi-tingginya kepada Allah Subhanahuwataala dan ucapan Selawat dan sejahtera kepada Junjungan Nabi Muhamad Rasul sekalian alam pembawa sinar hidayah dakwah sebenar.

Dalam usaha menyiapkan tesis banyak pengorbanan telah disumbangkan dari insan-insan berhati mulia. Oleh itu penghargaan tertinggi diberikan kepada Dr. Abd Hadi Bin Borham selaku penyelia tesis yang banyak memberi motivasi dan kekuatan pengkaji untuk sampai ke matlamat terakhir. Tidak lupa kepada semua pensyarah dari Fakulti Sains Kemanusiaan atas sumbangan langsung atau tidak secara langsung.

Ucapan terima kasih juga saya tujukan kepada semua penilai yang banyak memberi teguran ke arah penambahbaikan tesis ini.

Penghargaan ini juga ditujukan kepada kumpulan pentadbir dari SABK seluruh negeri Johor atas kerjasama yang mereka dan para pelajar berikan dalam menjawab semua temu bual dan soal selidik yang diberikan.

Tidak lupa penghargaan ini dengan rasa kasih tidak terungkap ditujukan kepada Izzad Bin Turiman, Norfarhana Bte Rosli, Norhayati Bte Khamis, Siti Norita Bte Masud semoga Allah membalas budi kalian. Tidak dilupakan kepada anak-anak penyokong diwaktu sukar, pembakar semangat ketika duka, Amla Hani, Ashmil Alif, Asaad Fakhrie, Aslah Izzi dan Aiham Hiziqa serta ibu bapa tercinta.

Akhir sekali buat insan pencetus semua kejayaan ini almarhum suami Mohd Amin Bin Sono, semoga kasih sayang yang pernah dipinjamkan dibalas oleh Allah dengan sebaik-baik ganjaran.

ABSTRAK

Transisi Sekolah Agama Rakyat (SAR) kepada Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) telah memberikan kesan terhadap pelaksanaan dakwah di Sekolah. Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti konsep dakwah di institusi pendidikan, mengenal pasti pelaksanaan program dakwah, bahan-bahan dakwah dan menganalisis penerimaan program dakwah dalam kalangan pelajar Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) Negeri Johor. Kajian ini menggunakan reka bentuk gabungan kualitatif dan kuantitatif. Bagi pengumpulan data kualitatif, enam orang responden telah dipilih dalam kalangan pentadbir SABK di daerah secara kaedah persampelan bertujuan (*purposive sampling*). Data yang telah dikumpul dianalisis secara tematik dan deskriptif. Manakala pengumpulan data kuantitatif, seramai 400 orang responden dalam kalangan pelajar tingkatan empat di SABK negeri Johor telah dipilih dengan kaedah persampelan rawak mudah. Data yang dikumpul, telah dianalisis dengan menggunakan perisian *Statistical Package for Social Science Version 23 (SPSS Ver 23)*. Hasil kajian mendapati konsep dakwah melalui institusi pendidikan merupakan usahamembawa dan membina manusia kepada Islam dengan mendidik mentaati perintah Allah. Ia bertepatan dengan matlamat penubuhan SABK. Kajian ini juga mendapati pelaksanaan program dakwah di SABK berasaskan aspek akidah, ibadah dan akhlak. Ia dilaksanakan mengikut amalan semasa bersetatus SAR sebelum ini, dan menggabungkan jalinkan program dakwah yang telah diarahkan oleh Bahagian Pendidikan Islam (BPI), Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM). Dapatan kajian ini menunjukkan bahan-bahan dakwah yang digunakan di SABK adalah bahan bercetak dan bahan dari media baharu. Ini bersesuaian dengan perkembangan bahan dakwah moden masa kini. Kajian ini juga mendapati nilai purata min bagi penerimaan responden terhadap program dakwah daripada aspek akidah di tahap tinggi ($\text{min}=4.68$), ibadah ($\text{min}=4.56$), dan akhlak ($\text{min}=4.64$). Implikasi kajian menunjukkan, pelaksanaan program dakwah di SABK, keperluan memahami falsafah dakwah di sekolah yang lebih jelas. Ia memerlukan Latihan, pengurus dan bahan yang lebih sistematik dalam pembangunan pendidikan yang holistik di SABK.

IMPLEMENTATION OF DAKWAH PROGRAM IN SEKOLAH AGAMA BANTUAN KERAJAAN (SABK) IN THE STATE OF JOHORE

ABSTRACT

The transition of the Sekolah Agama Rakyat(SAR) to Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) has an impact on the implementation of dakwah in schools. This study aims to identify the concept of dakwah in educational institutions, identify the implementation of the dakwah program, dakwah materials and analyze the acceptance of the dakwah program among the students of SABK Johor. This study used a combined qualitative and quantitative design. For the collection of qualitative data, six respondents were selected from among SABK administrators in the district using a purposive sampling method. The collected data was analyzed thematically and descriptively. While the collection of quantitative data, a total of 400 respondents among fourth form students at SABK in the state of Johor were selected using a simple random sampling method. The data collected was analyzed using the Statistical Package for Social Science Version 23(SPSS Ver 23) software. The results of the study found that the concept of dakwah through educational institutions is an effort to bring and build people to Islam by educating them to obey God's commands. It coincides with the goal of establishing SABK. This study also found that the implementation of the dakwah program at SABK is based on the aspect of faith, worship and morals. It is implemented in accordance with the current practice the previous SAR status, and combines the dakwah program that has been directed by the Bahagian Pendidikan Islam (BPI), Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM). The findings of this study show that the dakwah materials used in SABK are printed materials used and materials from new media. This is in line with the development of modern dakwah materials today. This study also found the average mean value for respondents' acceptance of the dakwah program from the aspect of faith at a high level (mean=4.68), worship (mean=4.56), and morals (mean=4.64). The implication of the study shows the implementation of dakwah program at SABK, the need to understand the philosophy of dakwah in schools more clearly. It requires more systematic training, management and materials in the development of holistic education at SABK.

KANDUNGAN

Muka Surat

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	x
SENARAI RAJAH	xiii
SENARAI SINGKATAN	xiv

1.1	Pendahuluan	1
1.2	Latar belakang kajian	3
1.3	Pernyataan Masalah	7
1.4	Objektif Kajian	12
1.5	Persoalan Kajian	13
1.6	Definisi Operasional	13
1.7	Batasan Kajian	15
1.8	Kepentingan Kajian	16
1.9	Kesimpulan	17

BAB 2 **TINJAUAN LITERATUR**

2.1	Pendahuluan	18
2.2	Konsep Dakwah	19

2.2.1	Definisi Dakwah	19
2.2.2	Matlamat Dakwah	28
2.2.3	Rukun Dakwah	37
2.3	Dakwah Menurut Perspektif al-Quran dan al- Hadis	48
2.3.1	Dakwah Menurut al-Quran	48
2.3.2	Dakwah Menurut al-Hadis	50
2.4	Konsep Dakwah Melalui Institusi Pendidikan	55
2.5	Perkembangan Dakwah Di SABK Negeri Johor	57
2.6	Program Dakwah Di SABK	59
2.6.1	Sejarah Penubuhan SABK Johor	63
2.7	Pelaksanaan Program Dakwah Di Malaysia	87
2.7.1	Program-program Dakwah SABK	93
2.7.2	Program Dakwah Akidah	98
2.7.3	Program Dakwah Ibadah	102
2.7.4	Program Dakwah Akhlak	106
2.8	Kajian-kajian Lepas Yang Berkaitan	111
2.9	Kesimpulan	123

BAB 3 METODOLOGI

3.1	Pengenalan	125
3.2	Reka Bentuk Kajian	126
3.3	Populasi dan Sampel	129
3.4	Instrumen	131
3.4.1	Pemerhatian	131
3.4.2	Temu bual	132
3.4.3	Soal selidik	136

3.5	Kajian Rintis	138
3.6	Penganalisan Data	140
3.6.1	Data Induktif	141
3.6.2	Data Deduktif	142
3.6.3	Analisis Tematik	143
3.6.4	Perisian SPSS	144
3.7	Kesimpulan	146

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pendahuluan	147
4.2	Dapatan Temu Bual Berdasarkan Analisis Kandungan	148
4.2.1	Latar belakang Informan	148
4.2.2	Analisis Konsep Dakwah Melalui Institusi Pendidikan	150
4.2.3	Analisis Pelaksanaan Program Dakwah	155
4.2.4	Analisis Bahan-bahan Dakwah yang Digunakan Di SABK Negeri Johor	172
4.2.5	Analisis Pandangan Pentadbir Penerimaan Pelajar SABK Johor Tentang Program Dakwah	189
4.3	Dapatan Soal selidik	205
4.3.1	Analisis Demografi Responden	206
4.3.2	Taburan Responden	207
4.3.3	Persepsi Responden Terhadap Program Dakwah	210
4.3.4	Penerimaan Responden Terhadap Program Dakwah Dalam Aspek Akidah	212
4.3.5	Penerimaan Responden Terhadap Program Dakwah Dalam Aspek Ibadah	214
4.3.6	Penerimaan Responden Terhadap Program Dakwah Dalam Aspek Akhlak	215

4.4	Kesimpulan	218
-----	------------	-----

BAB 5 PERBINCANGAN DAN KESIMPULAN

5.1	Pendahuluan	221
-----	-------------	-----

5.2	Ringkasan Kajian	222
-----	------------------	-----

5.3	Perbincangan Kajian Kualitatif	223
-----	--------------------------------	-----

5.3.1	Konsep Dakwah Melalui Institusi Pendidikan	224
-------	--	-----

5.3.2	Pelaksanaan Program Dakwah	225
-------	----------------------------	-----

5.3.3	Bahan-bahan Dakwah	229
-------	--------------------	-----

5.3.4	Penerimaan Dakwah Di Kalangan Responden	237
-------	---	-----

5.4	Perbincangan Kajian Kuantitatif	244
-----	---------------------------------	-----

5.4.1	Persepsi Responden Terhadap Pelaksanaan Program Dakwah Di SABK	244
-------	--	-----

5.5	Implikasi Dapatan Kajian	249
-----	--------------------------	-----

5.5.1	Teori	249
-------	-------	-----

5.5.2	Praktikal	253
-------	-----------	-----

5.6	Cadangan Kajian	256
-----	-----------------	-----

5.7	Cadangan Kajian Lanjutan	259
-----	--------------------------	-----

5.8	Kesimpulan	260
-----	------------	-----

RUJUKAN		262
----------------	--	-----

LAMPIRAN

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Muka Surat	
2.1	Senarai Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (Sabk)Negeri Johor	84
2.7	Jenis Aktiviti Dakwah Anjuran KPM	93
2.8	Program Dakwah Dilaksanakan Di SABK	94
2.9	Program Dakwah Di Sekolah Seluruh Negara	96
3.1	Jumlah Responden Mengikut Zon	131
3.2	Senarai Informan untuk ditemu bual	135
3.3	Skala Likert lima Mata	137
3.4	Panduan Tahap Nilai Pekali Keboleh percayaan	138
3.5	Statistik Kebolehpercayaan Cronbach's	140
3.6	Tafsiran Sisihan Piawai	145
4.1	Kod Temu bual Pentadbir	149
4.2	Kefahaman Maksud Dakwah Dalam Konteks Sekolah	150
4.3	Program-Program Dakwah Yang Dilaksanakan Di SABK	152
4.4	Peranan pentadbir dalam Program-Program Dakwah Yang Dilaksanakan Di SABK	154
4.5	Takwim Tahunan Program Dakwah Di Sekolah	156
4.6	Meneruskan Program SAR	157
4.7	Program Dakwah Berbentuk Akidah	158
4.8	Program Dakwah Berbentuk Ibadah	160
4.9	Program Dakwah Berbentuk Akhlak	161
4.10	Merancang Program Dakwah Mengikut Keperluan	163
4.11	Jawatankuasa Khas Dakwah	165

4.12	Penglibatan Guru Akademik dan AKP Dalam Program Dakwah	166
4.13	Pemantauan Program Dakwah	167
4.14	Post Mortem Selepas Program Dakwah Dijalankan.	169
4.15	Arahan Melaksanakan Program Dakwah Dari Kpm	170
4.16	Bahan Dakwah Yang Kerap digunakan Dalam Program Dakwah	172
4.17	Sumber Untuk Memperolehi Bahan-Bahan Dakwah	174
4.18	Kekerapan Jenis Bahan Dakwah Yang Digunakan	175
4.19	Pemantauan Bahan-bahan Dakwah	176
4.20	Penggunaan Teknologi Moden sebagai Bahan Dakwah	178
4.21	Penglibatan Pelajar Dalam Penyediaan Bahan Program Dakwah	180
4.22	Teknologi Moden Yang Paling Diminati Semasa Program Dakwah	181
4.23	Jawatankuasa Khas Untuk Merancang Bahan Dakwah	182
4.24	Penglibatan Komuniti Dalam Penyediaan Bahan Program Dakwah	184
4.25	Bahan Dakwah Yang Mudah Difahami Di Kalangan Pelajar-pelajar	186
4.26	Membina Kemahiran Berdakwah	187
4.27	Penglibatan Pelajar Secara Aktif	190
4.28	Minat Membaca Bahan-bahan Dakwah	191
4.29	Media Elektronik Yang Paling Diterima Pelajar	192
4.30	Kekerapan Penggunaan Bahan Dakwah Bercetak	193
4.31	Kekerapan Bahan Secara Maya dari Sekala 1 hingga 10	195
4.32	Respon Secara Terbuka Pelajar Kepada Pentadbir	196
4.33	Dakwah Meningkatkan Kualiti Akademik, KoKo dan Akhlak pelajar	198
4.34	Mauduk Dakwah yang Paling digemari Pelajar,	199
4.35	Halangan Melaksanakan Ketiga-tiga Mauduk Dakwah,	201
4.36	Kesedaran Pelajar untuk berdakwah Setelah Tamat Sekolah	202

4.37	Cadangan untuk Menyebar Dakwah di masa Akan Datang,	204
4.38	Interpretasi Skor Min Skala Likert Lima Mata	206
4.39	Taburan Responden Pelajar	209
4.40	Persepsi Responden Terhadap Program Dakwah di Sekolah	211
4.41	Penerimaan Kefahaman Responden daripada Program Dakwah di Sekolah 213 dari Aspek Akidah	
4.42	Penerimaan Kefahaman Responden daripada Program Dakwah di Sekolah 215 dari Aspek Ibadah	
4.43	Penerimaan Kefahaman Responden daripada Program Dakwah di Sekolah 216 dari Aspek Akhlak	

SENARAI RAJAH

No.Rajah		Muka Surat
2.1	Taburan 20 buah SABK di Negeri Johor	83
3.1	Reka Bentuk Kajian	129
5.1	Model pelaksanaan dakwah SABK	243

SENARAI SINGKATAN

ABIM	Angkatan Belia Islam Malaysia
AKP	Anggota Kumpulan Pelaksana
ASWAJA	Ahli Sunnah Wal Jamaah
FPI	Falsafah Pendidikan Islam
FPI	Falsafah Pendidikan Islam
FPK	Falsafah Pendidikan Kebangsaan
FPN	Falsafah Pendidikan Negara
GPI	Guru Pendidikan Islam
IISKD	Intergrated Islamic School of Kota Damansara
IT	Information Technology
JAINJ	Jabatan Agama Islam Negeri Johor
JAIP	Jabatan Agama Islam Pahang
JAPIM	Jabatan Pendidikan Islam Moral
JHEOA	Jabatan Hal Ehwal Orang Asli
JIM	Jemaah Islah Malaysia
JKKK	Jawatankuasa Kerja Kampung
JPN	Jabatan Pendidikan Negeri
JPS	Jemaah Pengurus Sekolah
JQAF	Jawi, al-Qurqan, Arab, Fardu Ain
JTPS	Jawatankuasa Tadbir Sekolah
KEJORA	Lembaga Kemajuan Johor Tenggara
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KYPJ	Kolej Yayasan Pelajaran Johor

MAIJ	Majlis Agama Islam Johor
MARSAH	Markaz Dirasat Islamiah Wal Arabiah
MISS	Majlis Ikhtifal Sekolah-sekolah
MOU	Memorandum of Understanding
MQSS	Mahrajan Quran Sekolah-sekolah
MQSS	Mahrajan Quran Sekolah-Sekolah
MTQS	Majlis Tilawah Quran Sekolah
NGO	Non Government Organisation
PAFA	Penilaian Asas Fardu Ain
PCG	Per Capita Grant (Bantuan Geran Perkapita)
PDSI	Pengurusan Dakwah dan Syiar Islam
PEKDIS	Pertubuhan Kebajikan Dakwah Islam Sekolah
PERKIM	Pertubuhan Kebajikan Islam Malaysia
PETAMA	Pembangunan Tamadun Masyarakat Asli
PIBG	Persatuan Ibu bapa Guru
PIBK	Program Ibumaba Komuniti (PIBK)
PISA	Program International Student Assessment
PMR	Penilaian Menengah Rendah
POLIMAS	Politeknik Sultan Abdul Halim Mu'azam Shah
PPPM	Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia
PT3	Pentaksiran Tingkatan 3
SABK	Sekolah Agama Bantuan Kerajaan
SAKJ	Sekolah Agama Kerajaan Johor
SAR	Sekolah Agama Rakyat
SMAN	Sekolah Menengah Agama Negeri

SMKA	Sekolah Menengah Kebangsaan Agama
SPI	Sektor Pendidikan Islam
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
SPSS	Statistical Package For the Social Sciences
STAM	Sijil Tinggi Agama Malaysia
STPM	Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia
SUMUR	Sahsiah Unggul Pelajar
TAJ	Tadika Agama Johor
UPSR	Ujian Pencapaian Sekolah Rendah
UTHM	Universiti Tun Husin Onn
YDP	Yang Dipertua

BAB 1

PENGENALAN

Penubuhan Sekolah Menengah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) telah memberi banyak manfaat kepada seluruh masyarakat Islam di negeri Johor. Sehubungan dengan itu pelaksanaan dakwah di institusi pendidikan tersebut turut berkembang melalui aktiviti-aktiviti kurikulum dan kokurikulum yang dijalankan. Justru mengenalpasti pelaksanaan program-program dakwahnya amat perlu, kerana pelaksanaan program dakwah di sekolah merupakan asas penting sebagai proses pembinaan, ketahanan jiwa dan kerohanian pelajar. Ini melibatkan penggunaan bahan dakwah yang digunakan dan sejauh mana penerimaan responden terhadap program-program yang dijalankan. Pelaksanaan program dakwah memainkan peranan penting bagi memastikan setiap institusi pendidikan tersebut mengutamakan pembangunan sahsiah dalam program dakwah yang dijalankan, demi menyumbang kepada

kesejahteraan hidup melalui *amar makruf* dan *nahi munkar*. Sebagaimana firman Allah SWT

Firman Allah :

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ أَخْرَجَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ الْمَكْرُوفَةِ وَقَدَّحُوا فِيهَا وَإِنْ كُنْتُمْ لَا تَرْضَوْنَ مَعَهُ فَرِّقُوا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَافِرِينَ وَلَئِنْ لَمْ يَنْفَرُوا مِنْكُمْ لَكُنْتُمْ أَكْثَرًا مِنْ نَفْسِكُمْ فَذَرُوا الْأَرْضَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ١١٠

(Surah Ali Imran Ayat -110)

Maksudnya:

Kamu (wahai umat Muhammad) adalah sebaik-baik umat yang dilahirkan bagi (faedah) umat manusia, (kerana) kamu menyuruh berbuat segala perkara yang baik dan melarang daripada segala perkara yang salah (buruk dan keji), serta kamu pula beriman kepada Allah (dengan sebenar-benar iman). Dan kalaulah Ahli Kitab (Yahudi dan Nasrani) itu beriman (sebagaimana yang semestinya), tentulah (iman) itu menjadi baik bagi mereka. (Tetapi) di antara mereka ada yang beriman dan kebanyakan mereka: orang-orang yang fasik.

(Surah Ali Imran, Ayat 110)

maksud antaranya menerangkan bahawa yang dimaksudkan dengan umat adalah orang-orang yang berhijrah bersama Nabi SAW dari Mekah ke Madinah (muhajirin). Menurut Abbas dari Sa'id bin Jubair, al-Suddi, dan Ikrimah. Pendapat kedua bahawa perkataan umat berasal dari riwayat Abu Hurairah dan Mujahid mengatakan, umat yang dimaksud ayat adalah siapa pun yang memenuhi tiga kriteria utama: a) *amar makruf*, b) *nahi munkar*, dan c) beriman kepada Allah SWT sebagaimana disebutkan di dalam ayat. Jelas disini bahawa pendokong dakwah sebagai “umat” merupakan mereka yang melaksanakan tiga tugas dakwah sebagaimana pendapat tentang ayat iaitu mereka yang melaksanakan tugas *amar makruf*, mengamalkan *nahi munkar* seterusnya beriman kepada Allah SWT.

1.2 Latar Belakang Kajian

Kemunculan SABK membawa perubahan lanskap dakwah di sekolah agama seluruh Malaysia. Peralihan dari Sekolah Agama Rakyat (SAR) kepada Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) menunjukkan tanda untuk bersaing secara positif dalam pelbagai bidang dengan sekolah aliran perdana yang lain. Selain itu komitmen guru-guru SABK juga baik dan sangat membantu merealisasikan kecemerlangan dalam Pendidikan. Iklim *dini* sangat membantu SABK muncul sebagai pelapis kepada pewaris pendakwah melalui pelaksanaan dakwah yang diamalkan di sekolah tersebut. Mohamad Adnan (2016).

Pelaksanaan program dakwah merupakan satu rancangan yang diatur demi menjayakan kegiatan untuk menerima kepercayaan kepada Allah SWT. Menurut Kamus Dewan Edisi ketiga (1994). Dakwah sebagai kegiatan menyeru dan menyakinkan orang lain supaya menerima sesuatu kepercayaan. Menurut Badli Shah bin Alaudin (2016), di dalam bukunya *Seni Dakwah Kotemporari*. Dakwah ibarat lampu kehidupan menerangi jalan dengan cahayanya menjadi solusi tatkala manusia dilanda kegersangan spiritual dan kerapuhan akhlak. Kenyataan ini menjelaskan bahawa dengan dakwah insan terpandu untuk menuju kesempurnaan hidup melalui akidah yang benar. Program dakwah pula ialah satu usaha yang merupakan seruan atau ajakan yang mengandungi dasar ataupun mesej yang ada pengisian mengenai Islam, termasuklah berita gembira dan amaran yang mengerunkan supaya manusia beriman kepada Allah SWT dan mengamalkan ajaran Islam secara menyeluruh. (Mahmudah Hj. Nawawi 2006). Dakwah juga membawa maksud seruan ke arah keadilan, ihsan dan ke arah ketenangan hati. (Ibrahim Abu Gazalah 2018).

Pelaksanaan dakwah di Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) merupakan satu fenomena baharu di dalam gerakan dakwah dalam sistem pendidikan negara. Ini terbukti apabila program dakwah dari institusi tersebut bertukar dari menggunakan cara lama seperti yang sering dilakukan sewaktu Sekolah Agama Rakyat (SAR) kepada pelaksanaan program dakwah yang lebih menarik dan moden. Pelaksanaan dakwah secara *on line* telah mula dilaksanakan di SABK. Kebanyakan program dakwah mengalami perubahan apabila diletakkan di bawah naungan Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM). Pelbagai teknik baharu diperkenalkan seperti dakwah hiburan, internet dan program kerjasama bersama Institusi Dakwah seperti JAKIM dan lain-lain. Secara jelasnya fungsi sekolah agama telah membekalkan secara berterusan modal insan negara (Noraudah Hj. Siren 2013).

dijalankan demi merealisasikan pembentukan dan pembangunan para pelajar dari pelbagai aspek demi melahirkan insan soleh yang berakhlak mulia menurut kaca mata Islam (Razaleigh Muhamat, 2014). Dakwah kepada setiap individu muslim adalah tanggung jawab, bersesuaian dengan hadis Rasulullah:

حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ
حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ
عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدِّثُوا عَن
بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ
مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

Maksudnya :

Telah bercerita pada kami Hassan bin ‘Athiyyah dari Abi Kabsyah , telah bercerita kepada kami Abu ‘Ashim adl-Dahhak bin Makhlad telah mengabarkan kepada kami Al Awza’iy dari ‘Abdullah bin ‘Amru bahwa Nabi (SAW) bersabda: “Sampaikan dariku walau satu ayat dan ceritakanlah (apa yang kamu dengar) dari Bani Isra’il dan itu tidak mengapa (dosa). Dan siapa yang berdusta atasku dengan sengaja maka bersiap-siaplah nanti tempat duduknya di neraka”.

(Sahih al-Bukhari no 3461)

Menurut Mohd Abd Aziz(2015), bahawa hadis بلغ و تعري merupakan asal-usul kepada agama islam itu sendiri. Manusia menyebarkan Islam ke seluruh alam dengan menyampaikan apa sahaja dari Rasulullah dengan cara berdakwah. Oleh itu peranan kita dalam berdakwah dengan menyampaikan walau satu ayat telah menepati kehendak Rasulullah SAW. Berdakwah membuat kita menabur benih keinginan untuk belajar tentang Islam kerana melalui berdakwah bermakna kita mengajar ilmu kepada orang lain. Mengajar pula akan meningkatkan keinginan kita untuk belajar dan lebih menimba ilmu.

Oleh itu jelas, bahawa dakwah merupakan satu perkara yang perlu diberi penekanan. Kerana segala yang di dapati daripada Allah dan Rasulullah SAW adalah merupakan sesuatu yang baik yang mesti disampaikan kepada orang lain, jangan berasa cukup kebaikan itu untuk diri sendiri bahkan hendaklah menyampaikan perkara yang baik itu kepada orang lain, Yusuf Kadhalawi (2013). Ini menunjukkan bahawa berdakwah adalah tuntutan kepada setiap Muslim mengikut kadar kemampuan masing-masing individu. Dakwah bukanlah beban kerana setiap orang menyampaikan mengikut kadar kemampuannya.

Dari segi program dakwah pula, Islam menekankan kepada 3 *Awlawiyat* atau keutamaan, yang perlu dijadikan asas kepada program-program dakwah tersebut. Ini

1.3 Pernyataan Masalah

Hubungan dakwah dan sekolah agama pada hakikatnya sangat rapat. Ini dibuktikan apabila terlaksana dakwah dengan pesat di negara ini. Ia bermula dengan tertubuhnya sekolah agama dan pengajian pondok sekitar abad ke18 dan ke19. Menurut Lukman Abdullah (2018). Sikap berpegang kuat kepada agama, menghormati Institusi Raja Melayu, menyantuni Tok Guru dan budaya khidmat kepada komuniti merupakan nilai yang ditekankan di dalam institusi Islam tersebut. Ini juga merupakan ciri penting dakwah terlaksana sehingga kini.

Pelaksanaan program dakwah di sekolah pula dilihat sebagai satu kesinambungan usaha untuk melahirkan pelajar yang menghayati ajaran Islam serta memiliki akhlak yang mulia (Ahmad Sahlan 2015). Menurut kajian beliau, dakwah di sekolah dengan manual tersendiri mampu memberi impak yang berkesan terhadap penerimaan mesej dakwah. Seterusnya melahirkan pelajar yang berakhlak dan memiliki sahsiah unggul.

Namun, program dakwah yang dilaksanakan oleh SABK lebih terhad kepada ceramah, kuliah, kelas pengajian dan tazkirah secara tradisional. Situasi ini mengundang rasa jemu dan kurang berminat di kalangan pelajar. Remaja kini telah terdedah kepada media yang lebih menarik dan moden oleh itu penyediaan kandungan dan bahan dakwah perlu lebih menarik. Program dakwah boleh diubah bentuk kepada tazkirah pendek, kapsul dakwah, sketsa dan drama pendek, poster digital serta status Facebook dan WhatsApp.

Bahan-bahan dakwah kurang menarik, kurang mengandung mesej dakwah yang ringkas, tidak padat dan kurang menarik minat pelajar. Dalam konteks kreativiti dakwah, pelbagai aspek pihak pengurusan dakwah di SABK kurang mempertimbangkan termasuk memanfaatkan media sebagai platform penyebaran dakwah yang berkesan.

Dakwah di sekolah agama seperti SABK kurang dilaksanakan dengan menggunakan pelbagai bentuk program media massa seperti radio, televisyen, media cetak, media baharu seperti Facebook, aplikasi WhatsApp, Instagram, YouTube dan lain-lain. Masih terdapat banyak ruang yang boleh diperbaiki. Menurut Siti Aminah (2021) terdapat beberapa pelaksanaan dakwah di institut agama itu tidak memenuhi keperluan dan kesesuaian dakwah khususnya di institusi pendidikan seperti SABK ini.

Akibatnya *Madu'* tidak memahami panduan dan kurang menghayati nilai dakwah yang disampaikan oleh sekolah. Di dalam konteks SABK kita dapati ketidaksesuaian penggunaan bahan dan media dakwah ini menjadi punca kelemahan kepada pencapaian objektif dakwah yang disampaikan.

Pelaksanaan program dakwah di SABK sepatutnya membolehkan usaha untuk masyarakat Islam mendapat Pendidikan Islam yang sewajarnya. Kajian oleh Nor Raudah Hj Siren(2006) dakwah di *Madrasah* (sekolah agama) berjaya memberi ruang dan peluang kepada masyarakat Islam memiliki Agamawan dan *Asatizah* yang tersendiri bagi memastikan pembangunan masyarakat Islam agar tidak jauh dari agama dan Islam dapat berkembang dengan baik. Namun kerap kali program dakwah tidak berupaya menghadapi kepesatan pembangunan dan kemodenan program dakwah masa ini. Terutama cabaran globalisasi dan arus ketamadunan dunia hari ini.

Tambahan sikap segelintir guru-guru sebagai pengurus program dakwah tidak ambil cakna kepada perubahan dan keperluan pelajar zaman ini. Ini menjadikan pengurusan dakwah kurang efektif dan tidak berdaya saing.

Kesannya beberapa SABK kelihatan ketinggalan dalam pendekatan program dakwah dengan pelaksanaan program dakwah yang lemah. Ini mengakibatkan rendahnya penghayatan agama dan nilai murni dalam kalangan pelajar. Ia berpunca daripada kurangnya penekanan kepada suasana persekitaran yang Islami, termasuk program budaya ilmu, kesedaran ukhuwah Islamiah, keceriaan kawasan fizikal sekolah serta penghayatan Islam bersepadu. Pendekatan program dakwah yang tidak menarik itu menjadikan pelajar tidak dapat menghayati program dakwah yang berpunca dari kelemahan pengurusan program dakwah di sekolah tersebut.

Transisi Sekolah Agama Rakyat kepada SABK turut mempengaruhi pelaksanaan program dakwah. Ketika itu perkembangan dakwah lebih mengikut cita rasa, peranan, autoriti dan pemilikan kuasa oleh Jemaah Pengurusan Sekolah (JPS) masing-masing. Ia telah menimbulkan bermacam ragam pengurusan dakwah dan tiada kesepaduan antara satu SABK dengan SABK yang lain.

Dapatan awal kajian oleh Umar A.Hussins (2012) mengatakan usaha pendaftaran SAR sebagai SABK telah menimbulkan dilema baru. Kelemahan dalam pematuhan perundangan telah mewujudkan isu, khususnya semasa merangka memorandum persefahaman yang berubah-ubah. Ada sikap kurang tegas dalam pemakaian enakmen sedia ada. Dari aspek program dakwah kebanyakan SAR dahulunya memang telah terbiasa melaksanakan dakwah tanpa panduan. Justeru

timbul setiap sekolah dengan pendekatan program dakwah berbeza-beza. Akibatnya sehingga kini masih ada SABK menggunakan dakwah menggunakan kaedah lama. Ini menimbulkan kecelaruan terutama kepada pelajar-pelajar kerana mereka mendapati sekolah-sekolah SABK tidak selaras di dalam pelaksanaan program dakwah masing-masing.

Walaupun selepas diletakkan di bawah KPM, pengurusan program dakwah masih kabur, tiada panduan yang jelas dari aspek pelaksanaan terutama daripada KPM sendiri. Tidak seperti program lain di SABK. Contohnya program sukan, koko dan permainan. Hampir seluruh SABK mengguna satu manual KPM yang serupa bagi mengurus program sukan, koko dan kelab persatuan. Ini termaktub dalam panduan Dasar Satu Murid Satu Sukan (1M1S). Antaranya; ada arahan bahawa penglibatan semua murid wajib dalam pelbagai aktiviti, sekolah perlu memberi peluang secara menyeluruh, terus dan terancang. Panduan seperti itu jelas dan sangat membantu sekolah memahami dan menghayati program-program tersebut dengan jayanya. (Bahagian Sukan KPM 2011).

Walaupun ada SABK menunjukkan peningkatan positif dalam program dakwah seperti mewujudkan iklim *dini* sekolah yang mantap bagi merealisasikan kecemerlangan dakwah, namun ia masih kurang. Hanya sebilangan kecil sekolah seperti SMA Parit Raja di Batu Pahat, SMA An Nur di Pontian menunjukkan iklim dan program dakwah di sekolah tersebut yang menitik beratkan kepada program dakwah yang disusun rapi. Ini dapat dilihat dari kekerapan mereka melaksanakan program dakwah dan hebahan yang sering dibuat melalui laman sosial. Tinjauan oleh unit dakwah SPI masih terdapat SABK yang tiada mempunyai dokumentasi program

dakwah apabila dipantau, kebanyakan mereka membuat program sekadar mematuhi arahan dan tidak terancang.

Di dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM 2013-2025), anjakan keempat memberi penekanan akan keberhasilan guru yang berkualiti dan komited agar dapat menyumbangkan ilmu dan tenaga ke tahap maksimum demi melonjakkan imej negara dalam ekonomi dunia melalui transformasi pendidikan. Ini menyebabkan guru yang tidak komited dalam mengurus program termasuk program dakwah, memberi kesan kepada misi program tersebut. Akibatnya pelajar tidak dapat memahami sepenuhnya tujuan dakwah dan mereka tidak menghayati ajaran Islam sebaiknya.

perhatian sebaiknya kepada aspek tingkahlaku dan mematuhi pada ajaran Islam. Kajian oleh Sarimah et al (2011), tentang persepsi penghayatan akhlak Islam dalam kalangan pelajar sekolah menengah di Selangor, mendapati bahawa guru dan pentadbir sekolah kurang peka terhadap penghayatan Islam yang berbeza bagi setiap individu pelajar. Guru seharusnya memberi perhatian serius untuk memaksimumkan penghayatan akhlak pelajar. Ini amat penting bagi menyuburkan lagi *biah hasanah* dalam pelaksanaan dakwah.

Persoalan dakwah dalam institusi pendidikan penting kerana masalah pendidikan merupakan isu utama masyarakat. Ia juga menyumbang kepada punca masyarakat tidak menjiwai konsep dan falsafah pendidikan islam maka masalah tidak dapat diselesaikan. Tugas dan peranan gerakan dakwah dalam memperjuangkan

sistem pendidikan Islam belum selesai dan makin mencabar. Kita dituntut untuk memberi makna dan pengisian kepada institusi dan sistem yang telah ada. Mokhtar(1989).

Kesimpulannya, walaupun kemunculan SABK di dalam pendidikan negara memberi nafas baru program dakwah, namun ia masih perlu dipertingkat kerana banyak aspek seperti pemantauan, kemahiran berdakwah, pelaksanaan dakwah berkesan dan manual dakwah yang tidak selaras kurang diberi perhatian. Justeru fungsi program dakwah di SABK dilihat masih berada di tahap minima. Oleh itu, satu kajian yang mendalam tentang pelaksanaan program dakwah berimpak tinggi perlu dibuat. Iaitu kajian yang melibatkan pentadbiran dakwah, pengurusan bahan dakwah dan kefahaman dakwah oleh pelajar-pelajar sekolah menengah SABK khususnya.

1.4 Objektif Kajian

1. Mengenalpasti konsep dakwah melalui institusi pendidikan
2. Mengenal pasti pelaksanaan program dakwah yang dilaksanakan di SABK negeri Johor.
3. Mengkaji bahan-bahan dakwah yang digunakan dalam program dakwah di SABK negeri Johor.
4. Menganalisis penerimaan responden terhadap program dakwah di SABK negeri Johor.

1.5 Persoalan Kajian

1. Apakah konsep dakwah melalui institusi pendidikan?
2. Apakah program dakwah yang dilaksanakan di SABK Negeri Johor?
3. Apakah bahan-bahan program dakwah di sekolah menengah SABK Negeri Johor?
4. Bagaimanakah penerimaan responden terhadap program dakwah di sekolah menengah SABK Negeri Johor?

1.6 Definisi Operasional

1. Pelaksanaan

Menurut Kamus Dewan (2003). Pelaksanaan bermaksud perihal, perbuatan atau proses melaksanakan dan menjalankan rancangan. Menurut Ghazali Darussalam. (2018) Kaedah 'pelaksanaan' merupakan ciri kajian kualitatif iaitu jenis meneliti proses membuat kerja, operasi, kerja-kerja buat program dakwah sebagai usaha membimbing iman dan ibadah hamba ke jalan yang benar. Kajian ini memberi fokus bahawa pelaksanaan ialah apa sahaja jenis proses atau rancangan yang melibatkan dakwah yang dipraktik atau yang melibatkan proses dan kebiasaan amalan dakwah yang sering dilakukan di sekolah menengah SABK negeri Johor. Pelaksanaan aktiviti dakwah di sekolah perlu dapat melahirkan pelajar yang menghayati Islam dan menghayati akhlak yang mulia, namun kerap kali kelemahan serta kekurangan dari segi pelaksanaan dan pengisian menyebabkan pelajar kurang berminat untuk melibatkan diri dalam aktiviti yang dijalankan.

1. Program Dakwah.

Menurut Kamus Dewan (2003). Program bermaksud rancangan mengenai dasar serta cara menjalankan sesuatu. Dalam kajian ini program dakwah bermaksud rancangan mengenai usaha membina manusia kepada ajaran Islam melalui aktiviti di sekolah menengah SABK dalam mengukuhkan persekitaran Islam dan akhlak. Dakwah pula bermaksud kegiatan menyuara dan menyakinkan orang lain supaya menerima sesuatu kepercayaan kaum. Menurut Norwahidah (2007). Dakwah merupakan satu usaha menyampaikan ajaran yang dilakukan secara sedar dan terencana dengan menggunakan cara-cara yang tertentu untuk mempengaruhi orang lain agar dapat mengikuti apa yang menjadi tujuan dakwah tersebut tanpa ada paksaan.

Program dakwah merujuk kepada usaha dalam menyebarkan seruan Islam dengan sistematik dan sempurna. Ia merujuk kepada beberapa elemen dalam bidang pengurusan yang boleh diaplikasikan dalam kerja-kerja dakwah. Ia merangkumi perancangan, pengorganisasian, kepimpinan dan kawalan yang menjadi asas dalam disiplin pengurusan. Selain daripada itu, bagi memperkukuhkan kefahaman tentang pengurusan dakwah sewajarnya perlu dirujuk kepada amalan dakwah baginda Rasulullah s.a.w yang telah membuktikan bahawa dakwah baginda telah berjaya. Hasilnya Islam tersebar di seluruh pelosok dunia kini. Sehubungan dengan itu pengurusan dakwah yang mantap perlu berlandaskan kepada konsep dan amalan pengurusan yang sistematik dan mencapai objektifnya agar Islam dapat dikembangkan dengan jayanya. (Mohd Nazli Omar 2016) .

Ini membawa maksud program dakwah itu sesuatu yang memerlukan kepada usaha dan perancangan yang rapi, bukan semata-mata melaksanakan sesuatu yang

rutin atau kebiasaan. Ini melibatkan program dakwah yang sering dilaksanakan terutama di institusi pendidikan yang seringkali dijalankan sekadar kebiasaan atau rutin tanpa mengambil kira kepada kesan dan kehendak semasa dakwah.

2. SABK

Singkatan dari kata asal Sekolah Agama Bantuan Kerajaan. Di sini ia merujuk kepada semua sekolah agama rakyat yang telah berdaftar dengan KPM dan melaksanakan Kurikulum *Dini*'. Dalam masa yang sama mengekalkan kurikulum lain yang sedia ada. Sekolah di sini, merujuk kepada seluruh sekolah menengah agama yang melaksanakan kurikulum KPM seperti Sijil Tinggi Agama Malaysia (STAM), Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) dan Pentaksiran Tingkatan 3 (PT3) di Johor. SABK di sini menjurus kepada 20 buah sekolah yang menjadi subjek kajian ini. Sekolah-sekolah ini banyak menyumbang kepada perkembangan dakwah melalui program dakwah yang mereka laksanakan selama diletakkan dibawah kawalan KPM.

1.7 Batasan Kajian

1. Kajian ini dijalankan di sekolah menengah SABK Negeri Johor. Kajian ini tertumpu kepada aspek ko kurikulum yang menjadi amalan program dakwah di sekolah menengah SABK Negeri Johor
2. Responden terdiri daripada 6 orang pentadbir dan 400 pelajar sekolah menengah SABK tingkatan empat di Negeri Johor.
3. Kajian ini menggunakan persampelan rawak mudah dengan kaedah kluster mengikut zon sekolah yang telah ditetapkan.

4. Pengambilan data dibahagikan tiga zon. Iaitu pertama zon utara sekolah-sekolah SABK di daerah Muar dan Segamat. Kedua Zon tengah pula sekolah-sekolah SABK daerah Kluang, Batu Pahat dan Mersing. Ke tiga zon selatan sekolah-sekolah SABK di daerah Kota Tinggi, Pontian dan Johor Bahru.

1.8 Kepentingan Kajian

1. Kejelasan fahaman dan maklumat sangat penting iaitu program dakwah yang di maksudkan sebenarnya mencapai tahap pengendalian yang mampu mengurus semua aspek dakwah yang dilaksanakan di SABK di tahap terbaik. Meliputi aspek pengorganisasian, aspek kepimpinan, kejurulatihan dan perancangan dakwah.

2. Kurangnya kajian-kajian yang berkaitan dengan program dakwah di SABK. Oleh itu dapatan kajian ini kelak di harap dapat memantapkan dan meningkatkan lagi kualiti pelaksanaan dakwah di sekolah SABK seluruhnya.

3. Dapatan kajian ini diharapkan menyumbangkan pilihan pelbagai penyelesaian kepada kebuntuan idea program dakwah pihak tertentu. Seperti Bahagian Pendidikan Islam, Unit Pengurusan Dakwah dan Syiar Islam,(PDSI). Seterusnya mendapat maklumat asas apakah aspek yang perlu diperbaiki dalam melaksanakan program dakwah di SABK.

4. Pihak Sektor Pendidikan Islam (SPI) di harap boleh menggunakan idea yang dicadangkan dari kajian ini untuk memandu pentadbir SABK meningkatkan kepimpinan mereka dalam menyusun program dakwah sekolah masing-masing.

5. Melalui Penemuan dari perkongsian idea program dakwah yang kreatif dari sekolah-sekolah SABK seluruh Johor ini di harap dapat dibentuk menjadi satu

cadangan yang dapat dijadikan panduan bagi memenuhi keperluan program dakwah seluruh SABK.

6. Dapatan kajian sangat berguna bagi membuat penyelarasan semula organisasi dakwah sekolah-sekolah SABK dan memperkasa keupayaan pentadbir dalam pengukuhan program dakwah di sekolah menengah SABK Negeri Johor.

1.9 Kesimpulan

Kajian tentang program dakwah di SABK masih kurang dijalankan. Untuk memastikan pelaksanaan program dakwah di SABK ini memenuhi dan mencapai hasrat KPM, maka kajian pelaksanaan program dakwah hendaklah dijalankan supaya dapat mengetahui sejauh mana pencapaian pelaksanaan program tersebut. Bab ini secara umumnya telah memperkenalkan kajian yang dijalankan mengenai persoalan yang berkaitan dengan latar belakang kajian, pernyataan masalah, objektif kajian, persoalan kajian, kepentingan kajian, batasan kajian dan definisi operasional kajian. Namun kajian ini hanya memberi fokus kepada beberapa isu utama seperti kredibiliti kepimpinan program dakwah pentadbir SABK, pelaksanaan program dakwah dan penggunaan bahan-bahan dakwah.

